

ЗА ПІДТРИМКИ

**Матеріали майстер-класу
«Мистецтво лікування:
експертні рекомендації
для клінічних рішень»
Запоріжжя, 14 грудня 2023 р.**

№ **12** (208)
2023 р.

ISSN 1729-2344 TM

МЛ
МИСТЕЦТВО
ЛІКУВАННЯ

Більше ніж медичний журнал

Зміст

ЗНАЧЕННЯ ПРОФІЛАКТИКИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	
О. М. Барна, Л. С. Барна	2
2023 ЄВРОПЕЙСЬКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ЛІКУВАННЯ	
АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ: ФОКУС НА БЕТА-БЛОКАТОРИ	
О. Г. Несукай	4
ПОДАГРА ЯК СИСТЕМНЕ ЗАХВОРЮВАННЯ:	
КОМОРБІДНІ ТА АСОЦІЙОВАНІ СТАНИ	
І. Ю. Головач, С. В. Кушніренко	10
ЩО ДОДАТИ ДО ПОЧАТКОВОЇ ЦУКРОЗНИЖУВАЛЬНОЇ ТЕРАПІЇ?	
О. В. Камінський	20
ПОДАГРА ТА ГІПЕРУРИКЕМІЯ: ЯК ОБРАТИ ЛІКУВАННЯ?	
С. А. Трипілка	25
МЕНЕДЖМЕНТ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ ПАЦІЄНТА	
З СЕРЦЕВОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ ЗІ ЗНИЖЕНОЮ	
ФРАКЦІЄЮ ВИКИДУ ЛІВОГО ШЛУНОЧКА	
Н. І. Ярема, О. І. Коцюба	28

«Мистецтво лікування»
Журнал практикуючого лікаря
МЛ № 12 (208) / 2023

Журнал заснований у червні 2003 р.
за ініціативи В.В. Шафара

Редакційна колегія

Шеф-редактор: Гойда Н.Г.
Модератор розділів: Барна О.М.
Науковий редактор: Барна О.М.

Редакційна рада

Голова редакційної ради: Вороненко Ю.В.
Члени редакції: Амосова К.М., Бабак О.Я.,
Бережний В.В., Бобров О.Є., Біловол О.М. Вдовиченко Ю.П.,
Волосовець О.П., Герцен Г.І., Головченко Ю.І.,
Заболотний Д.І, Запорожан В.М., Захараш М.П.,
Зербіно Д.Д., Зозуля І.С., Калюжна Л.Д., Кравченко А.М.,
Крамарев С.О., Максименко С.Д., Мінцер О.П.,
Мітченко О.І., Мішалов В.Г., Напрєєнко О.К.,
Ніконенко О.С., Пасєчніков С.П., Передерій В.Г.,
Перцева Т.О., Радзіховський А.П.,
Рошин Г.Г., Сичов О.С., Тронько М.Д.,
Фещенко Ю.І., Харченко Н.В., Хвисьок О.М.,
Цимбалюк В.І., Шунько Є.Є.

Передплатний індекс 08651

Видається за наукової підтримки
Національної академії медичних наук України,
Національного медичного університету
імені О.О. Богомольця,
Національного університету охорони
здоров'я України імені П.Л. Шупика,
Асоціації розвитку медичної освіти.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 20786-10585пр
від 13.06.2014 року, видане Міністерством юстиції України.

Засновник і видавець: ТОВ «Медікс Груп»

Адреса для листування: ТОВ «Медікс груп»
а/с 90, м. Київ, Україна, 03151
тел. (044) 246-09-60
E-mail: info@health-medix.com
www.health-medix.com

Віддруковано в ТОВ «Друкарня «Літера»:
04119, Київ, вул. Сім'ї Хохлових, 8-А.
Наклад 17 000 прим.
Ціна договірна

Підписано до друку: 14.12.2023

Ⓜ — матеріал, що публікується на правах реклами.
Відповідальність за достовірність,
зміст і орфографію рекламних матеріалів несе рекламодавець.
① — Інформація для лікарів та фармацевтів.
Матеріали друкуються мовою оригіналу
(українською, російською, англійською).
Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій.
Підлягає розповсюдженню на спеціалізованих семінарах,
конференціях, симпозіумах з медичної тематики
та шляхом оформлення передплати.
Передрук або інше відтворення в будь-якій формі, в цілому
або частково, статей, ілюстрацій, рекламних або інших
матеріалів дозволено лише за письмової
згоди редакції та з посиланням
на джерело і дотриманням вимог законодавства.

Начальник видавничого відділу: Корост Я.
Літературний редактор: ТОВ «Медікс Груп»
Дизайн і верстка: ТОВ «Медікс Груп»

© «Мистецтво лікування», 2023
© ТОВ «Медікс груп», 2023

О. М. БАРНА

д. мед. н., професор,
завідувач кафедри
загальної практики (сімейної
медицини) Національного
медичного університету
імені О. О. Богомольця, Голова
правління ВГО «Асоціація
превентивної та антиейджинг
медицини», Київ

Л. С. БАРНА

к. пед. н., доцент кафедри
загальної біології та методики
навчання природничих
дисциплін Тернопільського
національного педагогічного
університету імені Володимира
Гнатюка, Тернопіль

Значення профілактики у сфері охорони здоров'я

Профілактична допомога, спрямована на зміцнення здоров'я населення, стає все актуальнішою в усьому світі. Реалізація національних програм із профілактики неінфекційних захворювань у розвинених країнах підтверджує, що вплив на фактори ризику приводить до зменшення захворюваності населення на серцево-судинну, бронхолегеневу, гастроентерологічну, гепатобіліарну, ниркову патологію тощо [1].

Останніми роками увага вчених та практичних лікарів усього світу сконцентрована на неінфекційних захворюваннях [2]. Для України ця проблема має першочергове значення з огляду на значну поширеність неінфекційної патології і високу частоту інвалідизації та смертності внаслідок цих захворювань [3]. До того ж, під час війни ситуація тільки погіршується. В основі розвитку більшості неінфекційних захворювань лежать спільні фактори ризику, до яких належать малорухливий спосіб життя, куріння, надмірна маса тіла, нерациональна харчова поведінка тощо. Більшість із названих факторів можна й потрібно корегувати і усувати ще на ранніх етапах розвитку людини [4]. Іншою важливою складовою розвитку неінфекційних захворювань є генетичні порушення. Крім того, особливе значення мають соціальні фактори і спроможність населення взяти на себе частину відповідальності за власне здоров'я. Тільки розуміння ролі як генетичних чинників, так і поведінкових факторів ризику неінфекційних захворювань, може дати змогу практичному лікарю розробляти індивідуальні програми профілактичних заходів, які включатимуть створення системи запобігання захворюванням і усунення факторів ризику.

Профілактика розглядається як сукупність попереджувальних заходів, спрямованих на збереження й зміцнення нормального стану, порядку. При цьому вказується на існування профілактики захворювань та профілактики злочинів. Під зазначеним терміном також розуміють цілеспрямовану діяльність щодо запобігання порушенням будь-яких суспільних норм, усуненню причин, в результаті яких відбуваються такі порушення [7, 8].

Профілактику хвороб ряд авторів розглядають як систему заходів медичного і немедичного характеру, спрямованих на запобігання, зниження ризику розвитку відхилень від норми у стані здоров'я та ризику захворювань, відвернення чи уповільнення їх прогресування, зменшення їх не-

сприятливих наслідків. Вони вказують, що профілактикою є сукупність заходів, спрямованих на охорону здоров'я, запобігання виникненню і поширенню захворювань людини, на покращення фізичного розвитку населення, збереження працездатності та забезпечення довголіття [9].

З огляду на вищевказане можна визначити такі риси, притаманні будь-якому виду профілактики: це сукупність різноманітних заходів, метою яких є комплексний вплив на об'єкт профілактичної діяльності; профілактика здійснюється для забезпечення нормального існування та/чи функціонування об'єкта профілактичної діяльності; сутність профілактичної діяльності полягає у впливі за допомогою вищевказаних заходів на причини й умови порушення нормального існування та/або функціонування об'єкта профілактичної діяльності з метою недопущення їх виникнення та розвитку; метою зазначених заходів є усунення негативних умов та покращення існуючого стану речей [10].

Загальноприйнятим є підхід ВООЗ [11, 12], згідно з яким профілактика хвороб або профілактика у сфері охорони здоров'я у вузькому значенні включає такі види:

- первинна профілактика – наймасовіша та найбільш неспецифічна: її контингент включає загальну популяцію дітей, підлітків і молоді, а мета полягає у формуванні активного, адаптивного, високофункціонального життєвого стилю, спрямованого на здоров'я. Такий вид профілактики є найефективнішим. Її зусилля спрямовані не стільки на запобігання виникненню хвороби, скільки на формування звички до здорового способу життя. Первинна профілактика здійснюється переважно заходами педагогічного, психологічного і соціального характеру.
- вторинна профілактика – здійснюється з метою обмеження поширення окремих негативних явищ у суспільстві чи в соціальній групі. Серед дітей, підлітків і молоді

така профілактика включає як соціально-психологічні, так і медичні заходи неспецифічного характеру, її контингентом є діти й підлітки з ризикованою поведінкою (бездоглядні діти, діти з кризових сімей, діти вулиці).

- третинна профілактика – це комплекс соціальних, освітніх та медико-психологічних заходів, спрямованих на відновлення особистісного та соціального статусу людини, повернення її в сім'ю, освітній заклад, трудовий колектив, до суспільно-корисної діяльності. Тому соціально-педагогічна діяльність у межах третинної профілактики зосереджується в різноманітних осередках допомоги особистості: реабілітаційних центрах, дружніх клініках для молоді, анонімних кабінетах, громадських приймальнях.

Крім того, виокремлюють види профілактики у сфері охорони здоров'я за рівнем її здійснення: індивідуальна – заходи профілактики, які використовуються щодо окремих осіб; групова – стосовно груп осіб зі схожими симптомами і

факторами ризику (цільові групи); популяційна (масова) – охоплює великі групи населення (популяцію) чи населення в цілому [12].

Також розрізняють види профілактики залежно від об'єкта охорони здоров'я – це може бути профілактика відхилень у стані здоров'я фізичного, психіатричного чи психологічного характеру. Особливо важливою є класифікація профілактики за змістом. Заходи з профілактики є доволі різноманітними та можуть провадитися у різних сферах.

Отже, функціональне призначення профілактики у сфері охорони здоров'я полягає у забезпеченні комплексу заходів, спрямованих на недопущення виникнення хвороб, відвернення ризиків для здоров'я окремих громадян та населення загалом, а як результат – у посиленні економічного потенціалу держави, її подальшому розвитку та поліпшенні демографічної ситуації.

Список літератури знаходиться в редакції